

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: »Prædiken holden i Pastoral-Seminariet« : 1841-12-01

Citation: Kierkegaard, Søren: "»Prædiken holden i Pastoral-Seminariet« : 1841-12-01", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2011 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p270-txt-shoot-n270.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

P270:270

Fader i Himlene! Drag Du vore Hjerter til Dig, at vor Længsel maa være didhen, hvor vor Skat skal være, vort Sind og vor Tanke vende sig didhen, hvor vort Borgerskab er – i dit Rige, saa, naar Du engang kalder os bort herfra, vor Bortgang ikke maa være en smertelig Adskillelse fra Verden, men en salig Forening med Dig. Dog vi vide jo ikke Tiden og Timen, maaskee ligger der endnu en lang Vei for os, og naar da stundom Kraften er tagen fra os, naar Mathed lægger en Taage over vore Øine, saa vi skue ud som i en mørk Nat, og urolige Ønsker røre sig derinde, utaalmodige vilde Længsler, og Hjertet vaander sig i angstfuld Forventning af det, som skal komme, Herre vor Gud, lær Du os da, grundfæst denne Overbeviisning i vore Hjerter, at ogsaa naar vi leve høre vi Dig til. Amen.

[a] Prædiken holden i Pastoral-Seminariet.

Philipp 1, 19-25.

Det er fra sit Fangenskab i Rom, at Apostelen P. til Menigheden i Philippi skriver det Brev, hvoraf vor oplæste Text er tagen. Og i Sandhed, hvis ikke Brevets Begyndelse underrettede os om, at det var i Keiserens Pallads i Lænker han levede som fangen Mand, da skulde visselig ikke de forelæste Ord vækkeslige Tanker. Thi det er ikke Forestillingen om, at Fængslets Porte endnu maaskee kun eengang skulde aabne sig for ham for at føre ham Døden imøde, der fremkalder den vemodige Længsel efter at drage bort og være med Xsto. Som levede han fri og ubunden i Verden, som havde han midt i sin rastløse Virken et Øieblik hengivet sig til stille eensomme Betragtninger over Livets og Dødens Betydning, saaledes lyde hans Ord til os. Han længes efter den Menighed, han havde stiftet, efter de Mange, han havde ført fra Fortabelsens Veie til Sandheds Erkjendelse og Salighed, han længes efter den Menighed, han elskede; han længes efter den Herre og Mester, der kaldte ham selv tilbage fra Forargelsens Vei, efter den Herre og Mester, der elskede ham. Saaledes staaer han^b for vor Tanke som et skjønt, et opløftende, et styrkende Billede, som en Gjenstand, vort Øie kan hvile paa, ikke som et troløst, skuffende Blendværk, der i Farens Stund, naar det stormer i vort eget Bryst, forsvinder for os, men tvertimod lyser endnu klarere – han staaer høit hævet over Verden som Moses fordem, ikke for at stirre længselsfuld efter et forjætted Land, han aldrig skulde betræde, han skuer ud over den Velsignelse, han trindt omkring havde udbredt i Landene, og fjernt gjenlyder for hans Øre Menighedernes Lovsang fromme Bønner og Forbønner for ham deres Stifter og Fader i Xsto. Men han tog ikke denne Ære forfængelig. Jorden fængsler ham ikke, Verden er ham for trang. Mægtige Længsler en hellig Hjemvee vender hans Blik hist op – mod Himlene, og han, Apostelen Paulus, der kunde skue ud

[b] hensjunken i Betragtning

c om hans Røst skulde kunne naae til deres Øre.

over en Virksomhed, betydningsfuld som Faa's, evig uforglemmelig som Færres, han kjender dog et Hiinsides, som er endnu større, endnu saligere; han ahner ikke (og hvorledes skulde ogsaa en blot Ahnelse bringe ham til at ønske at forlade et saadant Liv?), nei han veed, at det at vandre herfra og at være med Xsto, er saare meget bedre. Det er altsaa ikke fordi Livet var bleven ham ond Møie, Verden Forfængelighed, hans apostoliske Kald ham en Daarskab, at [han] ønsker at drage bort herfra. I Sandhed han havde ikke levet forgjeves, han havde ikke kjæmpet i Luften. Hans Længsel er sund og stærk, sig sin Gjenstand bevidst, bestemt og urokkeligt rettet paa denne. Hans Længsel fortærer derfor ikke hans Kraft, gjør ham ikke uduelig til hans Gjerning. Styrket vender Tanken atter tilbage til hans Kald, forynget føler han nyt Liv i sig. Og dette veed jeg siger han og er forsikkert om, at jeg skal blive og forblive hos Eder alle til Eders Forfremmelse og Glæde i Troen. Som havde han endnu Intet udrettet til Xsti Navns Udbredelse, saaledes haster han frem til ny Virksomhed. Forglemmende hvad der er bagved, rækkende efter det som er foran iler han mod Maalet. Han tænker med Smerte paa de mange, der faldt af fra Troen og vandrede som Xsti Kors Fjender^c; med Sorg mindes han de Skrøbelige i Menighederne, som behøvede at befæstes for at gjøre sikkre Skridt henad Banen; han, der erklærer sig selv at være baade Græker og Barbarer, baade Vise og Uvise en Skyldner, han higer efter atter at bekjende Xstus blandt Hedningerne, og lovsynge hans Navn iblandt Folkene, efter at tilraabe dem: Fryd Eder I Hedninger med hans Folk, og atter: lover Herren alle Hedninger og priser ham alle Folk. Han gjør sig atter til en Tjener for Alle, ikke for at søge Roes, vil han atter prædike Evangelium, men fordi der paaligger ham en Nødvendighed, og han er bleven Alt for Alle, for dog for Alting at kunne frelse Nogle. Og den samme Apostel der vidner, at hvis vi haabe paa Xstum alene i dette Liv, da ere vi de elendigste af alle Msker, han beviser tillige ved sit Liv, at han ogsaa haabede for dette Liv; thi, hvis det at leve i Kjød det siger han skaffer mig Frugt af min Gjerning, saa veed jeg ikke hvad jeg skal vælge; hans Vandel lærer os, at han vidste hvad det er at kjøbe den beleilige Tid.

Slige Betragtninger og Overveielser som de, Apostelen har anstillet i vor forelæste Text vare vel til ingen Tid ganske forsvundne af Verden. Thi om der end altid har været Mange, hvis travle Stræben ikke undte dem Leilighed til at betænke det, der er heroven til, hvis adspredte Sind aldrig kunde samle sig til alvorlig Eftertanke, Mange, der trælbundne i Øieblikkets Tjeneste, forlystede sig en liden Stund, bedaaede af Øiets Lyst og af Verdens Tant, og nu som flygtende Skygger forsvandt, bortrevne i Livets Forvirring; Mange, der bleve gamle iblandt os, men Intet lærte, Intet oplevede, Intet erfarede, hvis Liv forsvandt sporløst i Verden, som Livet selv intet Indtryk havde efterladt i deres Indre; Mange som ustadigt flagrede omkring, som troede sig fri og dog vare Tidens ussleste Trælle – saa bliver der dog altid ogsaa Mange tilbage, der ikke ganske undslog sig for slige Tanker. Nogle af disse udfandt nu snart, at det dog i Grunden var spildt Umage, at tænke paa det, der er hiinsides,

at den Tid, der anvendtes til slig Betragtning, ret egentlig var tabt, da den Indsigt man erhvervede, var at ansee for Intet. Denne deres Kløgt gjemte de ikke for dem selv; de indviede gjerne Andre deri; vilde gjerne være Veiledere for de Vildfarende. Virksomhed i Verden blev deres Løsen. Men naar da Alt mislykkedes for dem, naar uoverstigelige Hindringer spottede [deres] ivrigste Bestræbelser, naar uforudselige Vanskeligheder tilintetgjorde deres store Forventninger, da fortvivlede de uden Trøst i Livet uden Haab i Døden. Og naar da stundom en Længsel efter et Hiinsides vaagnede i dem, da var den et umandigt Suk, et blødagtigt Klageskrig, der ikke formaaede at styrke og nære, fordi den Intet havde at holde sig til.

^dAndre sloge ikke saa let slige Betragtninger, de bleve ikke saa nemt vise, ikke saa hurtigt oplyste. De stræbte ligesom at standse Tidens hastige Flugt, at bringe det forsvindende Øieblik til Hvile, for ret dybt og inderligt at hengive sig til slige Overveielser. Intet Øieblik skulde gaae ubenyttet hen, men hver Dag begyndte deres Betragtninger forfra, deres Liv fortæredes i idel Overveielse og Prøvelse, de kom aldrig til at vælge, fordi de aldrig bleve færdige med deres ængstelige Beregninger. Uden Holdning og uden Betydning omtumledes deres Liv mellem lige indholdsløse Tanker. De længtes bort fra et Liv, hvis Betydning de ikke forstode, de længtes efter et Liv, hvis Betydning de misforstode. Som vandtomme Skyer dreves deres Tanker om for enhver Luftning, og deres Længsler bleve ufrugtbare Veer. Som Skygger henlevede de deres Tid berusede af Drømme. Og vaagnede de da engang, og med Smerte fornå, at dette jordiske Liv, om det havde nogen Betydning, nu var forspildt for dem, da trøstede de sig med en mat og kraftesløs indbildt Forestilling om et Hiinsides, der skulde give dem Vederlag for det Tabte. Uden Styrke til at leve, for fryg[t]agtige til at bære Livets Byrder, søgte de at tillyve sig et Mod, der tør haabe. Da længtes de bort fra denne Verden. Da længtes de efter den Salighed, som Jorden ikke kan give, men Himlen ene eier. Og naar de da havde udsmykket disse Forventninger med deres sygelige Indbildninger, naar de havde skabt dem en Himmel, som de ønskede den, da blev Længselen stærkere og stærkere, da følte de sig forvissede om, og vilde gjerne overbevise Andre om det Samme, at det at døe var en Vinding. Vel undgik de visselig, at slige Tanker som de Herrens Apostel nærer, at det at være med Xsto er saare meget bedre, ikke indblandede sig i deres Forestillinger. Og dette forstyrrede dem ikke; thi deres Himmel var langt herligere, langt barmhjertigere, langt mer gjestfrie, langt mindre smaalig end den Apostelen til sin Tid og paa sit Standpunkt formaaede at tænke sig. Alle disse Mange stode nu vel til en vis Grad, som Apostelen overveiende Livet og Dødens Betydning, men de stode ikke beknyttede mell. mægtige og stærke Tanker, men forvirrede og raadville, sønderrevne af modsatte Tanker, Apostelen saa ulige som muligt. Det er derfor med et Alvor, der dømmet det jordiske Sind, den letsindige Stræben, den forfængelige Længsel, men som ogsaa trøster det bekymrede Mismod, opreiser og befæster den modfaldne Længsel og det knækkede Haab, at

d Eller de lode Tanken om Virksomhed i Verden udvide sig til Forestillingen om Slægtens begeistrede Samvirken til et fælleds Maal. De bød Enhver velkommen, der vilde knytte sig til den uddelige Skare, der med Ungdommens Mod vilde fuldkomme sin Opgave. Men den Enkelte, der ikke ganske kunde blive fortrølig med slige Tanker, hvis Sjæl gjemte en uforklaret lønlig Hemmelighed, efter hvis herlige Aabenbarelse han sukke, ham havde de ikke Tid at vente paa, ham havde de ingen Trøst for, uden forsaa vidt han vilde følge deres Raad at opgive og glemme slige Tanker, at dulme disse Længsler ved at beruse sig i Beskuelsen af Slægtens evige Bedrifter. De lode ham visne og uddøe. Og naar da de Enkelte havde i slig Samvirken fortæret deres Kraft, naar de følte at de ikke længer formaaede at følge den unge Skare, der nu skulde løse sin Gaade, da havde de atter ingen Trøst for dem. Deres Tid var forbi, de vare jo overlevede, endnu som levende begravede, havde den Trøst at Døden vilde være mere medlidende, og ved sit Besøg befrie dem fra deres sidste Smerte og eneste Glæde Erindringen om et Liv, der var forbi og aldrig mer lod sig opleve. Tiden krævede ny Kræfter, og som Naturen ødsler med sine Frembringelser, som den henveier kold og lige gyldig de frugtbare Blomsterstøv, der skjuler Livsspiren i sig til en heel Verden, saaledes ødsler Mskaanden med de fornuftige Skabninger.

Apostelen siger de forelæste Ord: thi jeg staaer beknyttet mell. tvende Ting, idet jeg haver Lyst til at vandre herfra og være med Xsto, thi dette var saare meget bedre, men at forblive i Kjødets er mere fornødent for Eders Skyld«.

Og vi, xstne V:, vi ville jo ikke snildelig liste os ind under Apostelens Ord for med hans Kraft at gribe Verdens Vise i deres Daarskab, vi ville ydmyge os selv under hans apostoliske Myndighed, vi ville lade hans Ord dømme de stridende Tanker, lade hans Tale straffe og tugte vort vildfarende Sind; men ogsaa lade hans Ord trøste og berolige det bange Hjerte, der ikke ønsker at være uden Gud i Verden, der forlænges hiinsides at være med Xsto, men som ængstes ved Tanken om hvor svagt det endnu er og hvor ubefæstet. Vi ville derfor under Guds Bistand efter Apostelens Anvisning overveie med os selv Betydningen af de Ord

det at leve er mig Xstus og at døe en Vinding

Vi ville betænke, i hvilken Forstand man maa sige, det at leve er mig Xstus, for at kunne tilføie: det at døe er Vinding.

=

Vi møde i de hellige Skrifter Udtryk og Forestillinger, der i disse bruges med et særligt Eftertryk, billedlige Betegnelser, i hvilke Modsætningen mellem det Xstelige og det Verdslige er skarpt opfattet, Adskillelsen uforsonligt befæstet. Den beskriver Tilstanden i Verden før Xstus som Vankundighed, Mørke, Død; den skildrer den Enkelte før Xstus som vildfarende, vankundig, død. Men i Tidens Fylde da lød det anden Gang over Jorden: der vorde Lys. Han vor Herre Jesus Xst, Livets Fyrste, der selv er Livet, han overførte de Troende fra Døden til Livet, fra Mørket til Lyset. Gjentager nu end ikke disse Modsætninger sig saa stærkt i vor Bevidsthed, hvis tidligste Liv blev oplyst af Xst^s Sandhed, blev bevaret i et christeligt Samfunds Skjød, vi, som ikke behøvede længselsfuldt at forvente Dagens Frembrud, men blot behøvede at skue omkring os, at oplade vore Øine for at blive Sandheden vaer, saa opleves dog denne Modsætning stærkere ell. svagere af enhver Troende. Eller var der ikke en Tid ogsaa i din Bevidsthed, m: Tilhører, da du sorgløs og ubekymret var glad med de Glade, græd med de Grædende, da Tanken om Gud blandede sig i dine øvrige Forestillinger uden Betydning, blandede

e Derfor sige vi med Apostlen, vi søge at vinde Msker, men for Gud ere vi aabenbare

sig i din Glæde, men helligede den ikke, blandede sig i din Sorg, men beroligede den ikke? Og var der ikke en senere Tid, da dette i en vis Forstand skyldfrie Liv, der aldrig kaldte sig selv til Regnskab, forsvandt, kom der ikke en Tid, da din Tanke var ufrugtbar og gold; Din Villie udygtig til alt Godt; din Følelse uden Styrke og Varme, da Haabet var uddøet i dit Bryst, og Erindringen smerteligt klamrede sig fast til enkelte glædeligere Minder, og ogsaa disse snart bleve Dig modbydelige, da alt blev dig ligegyldigt, og Verdens Trøstegrunde kun fandt Veien til Din Sjæl, for end mere at saare dit bekymrede Sind, der utaalmodigt og forbitret vendte sig bort fra dem? Var der ikke den Tid, da Du Ingen fandt, Du kunde henvende Dig til, da stille Fortvivlelses Mørke rugede over Din Sjæl, og Du dog ikke havde Mod til at opgive den, men snarere fastholdt den og selv igjen rugede over Din Fortvivelse? Da Himlen var lukket for Dig, og Bønnen hendøde paa Dine Læber, ell. den blev et Angstens Skrig, der fordrede Himlen til Regnskab, og Du dog stundom fandt i Dig selv en Længsel en Ahnelse, Du maatte tillægge Betydning, men denne snart knustes ved Tanken om, at Du var et Intet og Din Sjæl forsvandt i det uendelige Rum? Var der ikke en Tid, hvor Du følte, at Verden ikke forstod Din Sorg, ikke kunde læge, ikke skaffe Dig Fred, at denne maatte være i Himmelen, hvis den nogensteds var at finde, ak men det da syntes Dig, at Afstanden mellem Himlen og Jorden var uendelig, og som Du selv i Betragtningen tabte Dig i den umaalelige Verden, saaledes havde Gud glemt Dig, og bekymrede sig ikke om dig? Og var der dog uagtet alt dette ikke en Trods i Dig, der forbød Dig at ydmyge Dig under Guds vældige Haand? Var det ikke saa? Og hvad vilde Du kalde denne Tilstand andet end Død, hvorledes vilde Du betegne den uden som Mørke? Men naar da Haabet, Himmelens Sendebud, trængte ind i dette Mørke, naar du følte din Sjæls Skikkelse fornyet, følte det ny Livs Kræfter røre sig i Dig; og naar da Guds Naades Overflødighed overvældede Dig, saa Du følte Dig saa glad, saa riig, saa tillidsfuld, saa forvissat om Dit Samfund med Gud, saa stærk i Troen, saa brændende i Aanden, saa mægtig til at modstaae alle Fristerens snedige Anløb, saa salig, at det var Dig som laae al Angst og Uro, al Strid og Møie, al Tvivl og Frygt bag ved Dig, bekæmpede og beseirede, langt bag ved Dig som i en hellig stille Aften, ja som var selv den sidste Fjende overvunden, som skulde du ikke behøve at bøie Dit Hoved for at vandre gennem Dødens Skyggedale, men som var Himlen aaben, og din Haand allerede udstrakt efter Klenodiet efter Seiers-Kronen, der [er] henlagt for alle dem, der bevare Troen – udbrød Du da ikke med Jubel: jeg som var død, jeg lever? Og naar Du da ikke igjen vilde forskjertse denne Salighed, ikke kløgtigt vilde mene, at det Hele var en himmelsk Glæde, der i et lykkeligt Øieblik besøger Mskets glædeløse Boliger, for at qvæge ham med sin Sødme, men hurtigt forsvinder og Ingen veed hvorfra den kommer ell. hvor den farer hen, og du ikke vilde lade din Sjæl atter blive kold og ligegyldig ved Tanken om, at der var Ingen Du kunde takke derfor, naar Du ikke vilde dette, men tvertimod ret inderlig netop ved ydmyg Taksigelse forvissede Dig om, at Gud var Dig nær, at Du ikke blot er og lever og røres i ham, at han var Dig nær nu som fra Begyndelsen af, da han elskede Verden i Xsto, naar

Du fornåm, at det svælgende Dyb, der adskilte Dig fra din Gud var udfyldt, at der var banet en Vei, der forenede Dig med ham, en Vei ad hvilken Dit Suk og Din Klage kunde stige op til ham, ad hvilken Trøst og Styrke kunde synke ned til Dig, og at denne Vei var din Herre og Frelser, vor Herre Jes. X., der er Sandheden og Veien og Livet – Sagde Du da ikke, det at jeg lever [er] mig Xstus. Men i Apostelens Ord tilføies: det at døde er en Vinding. Vi ville ikke fravriste den angerfulde Sjæl sin sidste Trøst, vi tvivle ikke paa, at hiin bodfærdige Røver endnu den samme Dag var med Xsto i Paradiis, men Du mener jo dog heller ikke, m: Tilhører, at slige forklarede Øieblik skulde forsvinde, saa deres Sted ikke kjendte dem mere, du veed jo, at de indeholde en Forjættelse ogsaa for en tilkommende Tid, Du har jo i dem Aandens Pant ogsaa for den Tid, der skal komme. Og naar Du i et saadant Øieblik vilde sige: det at døde er en Vinding, da var dette jo en Mistillid til Gud, der havde sin Grund i en hemmelig Frygt for, at Himmelens Rigdom ikke altid skulde være saa overflødig, dens Barmhertighed ikke altid saa redebøn til at hjælpe, dens Naade ikke altid saa villig til at give sig Vidnedsbyrd. Men Du fornåm jo ogsaa en anden Stemme i dit Indre, en Taknemlighed, der ønskede at føle, hvor meget Du skyldte din Gud, en Fyrighed der ønskede, at dit Liv maatte takke ham derfor, en Kjærlighed til Næsten, der ønskede, ved Guds Bistand at være Redskab til at frelse om end kun et eneste Msk, og skjule Syndens Mangfoldighed, og da udbrød Du: det at leve er mig Xstus. Og bekjendte Du end, at Din Fred og Din Frelse var en Naadegave, som intet Liv, ingen Gjerning, som ikke hele Verden kunde forhverve ell. fortjene, og bragte Du end dit Takoffer beskjemmet og med bortvendt Aasyn fordi Du følte hvor ringe det var, fordi du følte, at Guds Naade og Kjærlighed blev endnu større derved, at han agtede derpaa, o saa var det dog ikke Usandhed i Dig ikke Forfængelighed og Stolthed, naar du ønskede at leve. Og var det ikke saaledes med Paulus? Fra det Øieblik af, at vor Herre og Mester havde standset ham paa Forargelsens Vei, havde kastet den forblindede og stolte Saulus til Jorden for at opreise den ydmyge Paulus og drage ham til sig, fra det Øieblik fandt han ikke mere Hvile i Verden. Han forkyndte Ordet om Dagen, han arbejdede om Natten. Han vidnede i de folkerige Stæder, i Byens Larm, han vidnede i Fængslet[s] stille Afkrog. Han vidnede for de Ringe og Foragtede i Folket, han vidnede for Fyrster og Konger, i Jødernes Synagoger, i Hedningernes Forsamlinger, han vidnede paa Landet, han vidnede paa Havet, han vidnede i Livet og vidnede i Døden. Min Sjæl bevæges underligt, den ængstes ved Beskuelsen af de mægtige Billeder, der svæve den forbi, den sukker atter modløst: at døde er en Vinding. Men Du, m: Tilhører, Du veed jo, at disse store Mænd, Guds udvalgte Redskaber ikke vare i Verden for at vi skulle forfærdes ved vor egen Ringhed, men for at vi skulle prise og takke Gud, Du veed, at intet Msk. kan lægge en Alen til sin Væxt, Du veed, og dette er Dig nok, at ogsaa Du er kaldet med et guddeligt Kald, at Aanden er den samme, om end Naadegaverne ere forskellige, Du veed, at ogsaa Du er Guds Medarbejder. Der er en Sorg efter Gud, træt af Verden drager den ikke Næring af denne, agter den ikke mere, adspredes ikke af dens Mangfoldighed, forstyrres ikke af dens Larm, men stille og dyb søger den Gud i sin Sorg. Ogsaa

denne er et Vidnedsbyrd. Der er en Glæde, en Seier over Verden, om Verden end ikke fornam den, om den end ikke straalere forklaret i Dødens Stund for Alles Øine, den vidner høit i Nattens Stilhed. Der er et Haab, let som Fuglen, svæver det over Afgrundene, et Guds Herligheds Haab. Der [er] en Sjælens Styrke, den blev ikke prøvet i Strid med de udv: Fjender, men forsøgt i Kamp med Lidenskabernes kløgtige Viisdom, med Drifternes blinde Tilskyndelser. Der er en Mildhed en Blidhed, en stille Aands uforkrænkelige Væsen, den vidner stærkere end mangesen høirøstet Bekjendelse, den hidser ikke til Modsigelse, den dæmper og formilder den. Der er en Kjærlighed, der elsker først, der [er] en Kjærlighed, der elsker Fjender, en Kjærlighed, der elsker i Livet og elsker i Døden. Der er en Barmhjertighed, der opsøger Enker og Faderløse, der bortgiver Alt for Xsti Skyld. Der er en Medlidenhed, som gaaer fattig og tomhændet gjennem Livet, der ikke eier Guld ell. Sølv, den eier kun een jordisk Skat et kosteligt Linklæde, hvormed den aftørrer Taarer, den eier kun een Rigdom – Taarer. Der er en Forsonlighed, den vinder den skjønneste Seier i Verden, den vinder de Overvundne. Der er en Fred, Miskjendelse og Spot uroliger den ikke, den overlever al Strid, Verden en uforklarlig Gaad[e], en Guds Fred, der overgaaer al Forstand. Alle disse Vidnedsbyrd have nu først og fremmest nu og i al Evighed eet Vidne – den Aand, der vidner i Himmelen; men de have tillige og alle Forjættelsen for det Liv, som nu er. Ak men vi bære jo Alle Aanden i skrøbelige Lærkar – og naar da stundom vor Virken synes saa ringe, naar vi opløste i stille Veemod i ydmyg Sorg sukker over, at os blev givet saa lidet, stundom maaskee utaalmodigen beklage os derover; naar vor egen Svaghed stundom foranlediger snart forsætlig snart uforsætlig Misforstaaelse, saa det synes os, at det hellige Navn snarere beskjemmes ved os end forherliges, naar det synes, at vort Vidnedsbyrd snarere fornægter vor Herre og Mester end bekjender ham, turde vi da med Rette sige: det at døe er Vinding. Vi ville lade Apostelen Paulus svare. Han skriver: Thi mig synes, at Gud haver fremstillet os Apostle som de Ringeste, som beantvordede til Døden; thi vi ere blevne et Skuespil for Verden, baade for Engle og Msker .. indtil denne Time lide vi baade Hunger og Tørst, og ere nøgne, og faae Mundslag, og have intet vist Sted ... vi ere blevne som Udskud i Verden, Alles Skovisk indtil nu. Dette skriver jeg ikke for at beskemme Eder, men jeg paaminder Eder som mine elskelige Børn.« Vi ville lade ham tale til os: »jeg formaner Eder derfor vorder mine Efterfølgere.« Dit Sind vil atter finde Styrke, Dit Mod atter opreises, til at aflægge Vidnedsbyrden, om det end overhøres, misforstaaes, ringeagtes. Og føler Du end at det Udvortes den synlige Fremtrædelse ofte meget ufuldkommen svarer til det indre Liv, at det jordisk[e] Liv er Skrøbelighed underlagt, at Meget som tænktes til det Gode kan vendes til det Onde, O da er jo netop dette indre Liv dig desto vigtigere. Ogsaa om dette siger Du: det at leve er mig Xstus. Og kalder end Tanken om, at vi alle ere Lemmer paa eet Legeme, at vi alle ere hverandres Skyldnere, Dig til atter at fuldkommengjøre den ydre Aabenbarelse saavidt det er Dig muligt, saa veed Du dog ogsaa, at Du staaer ene, at der er et indre Liv i Dig, og Du veed at det er Din Salighed, at dette Liv udfoldes og udlevs i sin

hele Riigdom. Thi hvad hjalp det Dig og, om Du kunde vidne ikke blot i Ord men ogsaa i et udv: Liv, saa Andre antog dit Vidnedsbyrd; men Du ikke havde Vidnedsbyrden i Dig selv. Hvad hjalp det om Du kunde forvise om det, Du ikke selv antog, om Du kunde befæste dem i det, i hvilket Du selv vaklede.^e Der er Liv i Dig, det sees ikke, det høres ikke, det unddrager sig al lagttagelse, det flygter bort fra Verden, midt i dens Forvirring er Du ene med Din Gud. Dog det er Dig jo ikke fremmede og ubekjendte om end hemmelighedsfulde og dunkle Ting, jeg nævner. Skriften taler derom med en betydningsfuld Ahnelse. Dette Liv er et forborgent Liv, det er skjult for os; thi vort Liv er skjult i Xsto; det er aabenbart i os; thi dette Liv er Xstus i os. Det er ikke vort Liv, det er Aandens Liv i os, der voxer en guddommelig Væxt. Der er en Bønnens Velsignelse, naar din Læbe er stum, men Dit Hjerte har udvidet sig, der er en Bønnens Velsignelse, der eier Bønhørelsens Vished, der er en Bønhørelsens Vished, der fastholder Gud, fordi den Aand, der uddeles til Enhver især, er den, der beder i Dig, fordi Aanden kommer din Skrøbelighed til Hjælp, naar den træder frem med uudsigelige Sukke, og han som randsager Hjerterne, veed, hvad Aandens Sands er. Der er en Beskuelsens Salighed; den forener, hvad Gud har forenet, den sammenknytter, hvad Gud har sammenknyttet Mennesket med Gud og Gud med Mennesket; den viser Dig Billedet af Din Herre og Mester, Mskets Billede i Gud, og Guds Billed i Msket, det ydmyger Dig ved Forestillingen om din Ulighed, og Du nedsynker tilbedende, det opløfter Dig ved Haabet om Ligheden og Du reiser Dig ydmyg og tillidsfuld. Der er en Guds Nærværelse i os. Dit Sind er ikke uroligt bevæget, ikke svævende i Længsel, ikke gjennembævet af en flygtende Angst; din Tanke stræber ikke op i Himlen, din Gud tager Bolig i Dig, er i Dig, over al Maade, er nærværende i Dig, om du end mærker det først i det han forsvinder. Ogsaa dette Liv har en Væxt, en Udfoldelse, et Sammenhæng, en Bestandighed i sig, en Bestandighed som ikke sees, Du fornemmer kun dens enkelte Ytringer, men ahner forventningsfuldt deres indre Forbindelse. Thi som dette Liv flyer Verden, saa unddrager det sig ogsaa din egen Betragtning, vil ikke besiddes af denne. Thi Selvbetragtning avler Uro, og Uro avler Anfægtelse, og Anfægtelse avler Mismod, og Mismod standser Væxten og bedrøver den Hellig-Aand. Kun Gud kjender dette Liv og endnu er det ikke aabenbaret, hvorledes vi skulle vorde. Og naar da dette Liv rigeligere og rigeligere udbreder sig [i] os, naar det naaer hen til Mands Modenhed og til Xsti Fylde voxne Alder, naar om end det udvortes Msk fordærves, det indvortes dog fornyes Dag fra Dag, da ja da tør vi sige: det at døe er Vinding; ikke fordi Døden befrier os fra Verdens Besværligheder, men fordi vi i Døden vinde en heel og uforstyrret Besiddelse af det, vi her i Livet kun havde stykkeviis og usikkert. Og hvad der i Livet blev os skjult og forborgent, det skal da den Gud, der skuer i Løndom give os aabenbart. Da vandrer Du ikke bort herfra, thi Du var jo allerede borte; da vandrer Du ikke til fremmede Stæder; thi Du vandrer hjem; da har Du Intet, Du lader tilbage; thi Du tager jo Alt med Dig; da taber Du Intet, men vinder Alt. Amen! -